

ડેટા સ્ટ્રક્ચર વિથ પાયથોન (4331601) - શિયાળો 2024 સોલ્યુશન

Milav Dabgar

December 03, 2024

પ્રશ્ન 1(a) [3 ગુણ]

પાયથોનમાં સેટ ડેટા સ્ટ્રક્ચર સમજાવો?

જવાબ

Set એ પાયથોનમાં અનન્ય એલિમેન્ટ્સનો અક્ષમ સંગ્રહ છે. સેટ્સ mutable છે પરંતુ તેમાં ફક્ત immutable એલિમેન્ટ્સ જ હોય છે. મુખ્ય લક્ષણો:

કોષ્ટક 1. Set Properties

લક્ષણ	વર્ણન
અનન્ય એલિમેન્ટ્સ	કોઈ દુલિકેટ વેલ્યુઝ મંજૂર નથી
અક્ષમ	કોઈ ઇન્ડેક્સિંગ અથવા સ્લાઇસિંગ નથી
Mutable	એલિમેન્ટ્સ ઉમેરી/દૂર કરી શકાય છે
Iterable	એલિમેન્ટ્સમાં લૂપ ચલાવી શકાય છે

મૂળભૂત ઓપરેશન્સ:

Listing 1. Set Operations

```
1 # Create set
2 my_set = {1, 2, 3, 4}
3 # Add element
4 my_set.add(5)
5 # Remove element
6 my_set.remove(2)
7
```

મેમરી ટ્રીક

"Sets are Unique Unordered Collections"

પ્રશ્ન 1(b) [4 ગુણ]

પાયથોનમાં Tuple ની વ્યાખ્યા આપો? પાયથોનમાં Tuple data structure ના operations સમજાવો.

જવાબ

Tuple એ આઇટમ્સનો કમિત સંગ્રહ છે જે immutable છે (બનાવ્યા પછી બદલી શકતું નથી).

Tuple વ્યાખ્યા:

- કમિત: એલિમેન્ટ્સનો નિશ્ચિત ક્રમ
- Immutable: બનાવ્યા પછી બદલી શકતું નથી

- ડુલિકેટ્સ મંજૂર: સમાન વેલ્યુઝ આવી શકે છે
- ઇન્ડેક્સ: ઇન્ડેક્સ વાપરીને એક્સેસ કરી શકાય છે

Tuple ઓપરેશન્સ:

કોષ્ટક 2. Tuple Operations

ઓપરેશન	ઉદાહરણ	વર્ણન
બનાવવું	t = (1, 2, 3)	Tuple બનાવો
ઇન્ડેક્સિંગ	t[0]	પ્રથમ એલિમેન્ટ એક્સેસ કરો
સ્લાઇસિંગ	t[1:3]	સબસેટ મેળવો
લેન્થ	len(t)	એલિમેન્ટ્સ ગણો
જોડાણ	t1 + t2	Tuples જોડો

Listing 2. Tuple Examples

```

1 # Example operations
2 tup = (10, 20, 30, 40)
3 print(tup[1])    # Output: 20
4 print(tup[1:3])  # Output: (20, 30)
5

```

મેમરી ટ્રીક

"Tuples are Immutable Ordered Collections"

પ્રશ્ન 1(c) [7 ગુણ]

પાયથોનમાં કન્સ્ટ્રક્ટરના પ્રકારો સમજાવો? Static methodનો ઉપયોગ કરીને બે સંખ્યાઓના ગુણાકાર માટે પાયથોન પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

કન્સ્ટ્રક્ટરના પ્રકારો:

કોષ્ટક 3. Constructor Types

કન્સ્ટ્રક્ટર પ્રકાર	વર્ણન	ઉપયોગ
Default Constructor	કોઈ પેરામીટર નથી	__init__(self)
Parameterized Constructor	પેરામીટર લે છે	__init__(self, params)
Non-parameterized Constructor	ફક્ત self પેરામીટર	મૂળભૂત પ્રારંભિકરણ

Static Method પ્રોગ્રામ:

Listing 3. Static Method for Multiplication

```

1 class Calculator:
2     def __init__(self):
3         pass
4
5     @staticmethod
6     def multiply(num1, num2):
7         return num1 * num2
8
9     # Usage
10    result = Calculator.multiply(5, 3)
11    print(f'Multiplication: {result}') # Output: 15
12

```

મુખ્ય મુદ્દાઓ:

- **Static methods:** એંકેજેડ ઇન્સ્ટન્સની જરૂર નથી
- **staticmethod decorator:** Static method દર્શાવે છે
- કોઈ self પેરામીટર નથી: કલાસ ઇન્સ્ટન્સથી સ્વતંત્ર

મેરી ટ્રીક

"Static methods Stand Separate from Self"

પ્રશ્ન 1(c) અથવા [7 ગુણ]

Data Encapsulation ની વ્યાખ્યા આપો? પાયથોનમાં વિવિધ પ્રકારની methods ની યાદી આપો. Multilevel inheritance માટે પાયથોન પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

Data Encapsulation: ડેટા એન્કેપ્સ્યુલેશન એ ડેટા અને methods ને કલાસની અંદર બાંધવાની અને કેટલાક ઘટકોની સીધી પહોંચ મળ્યાંની વિભાવના છે.

Methods ના પ્રકાર:

કોષ્ટક 4. Method Types

Method પ્રકાર	પહોંચ સ્તર	ઉદાહરણ
Public	બધે પહોંચી શકાય છે	method()
Protected	કલાસ અને સબકલાસ	_method()
Private	ફક્ત કલાસની અંદર	__method()
Static	કલાસ લેવલ	staticmethod
Class	કલાસ અને સબકલાસીઝ	classmethod

Multilevel Inheritance પ્રોગ્રામ:

Listing 4. Multilevel Inheritance

```

1 class Animal:
2     def __init__(self, name):
3         self.name = name
4
5     def speak(self):
6         print(f"{self.name} makes sound")
7
8 class Mammal(Animal):
9     def __init__(self, name, warm_blooded):
10        super().__init__(name)
11        self.warm_blooded = warm_blooded
12
13 class Dog(Mammal):
14     def __init__(self, name, breed):
15         super().__init__(name, True)
16         self.breed = breed
17
18     def bark(self):
19         print(f"{self.name} barks")
20
21 # Usage
22 dog = Dog("Buddy", "Golden Retriever")
23 dog.speak() # From Animal class

```

24 dog.bark() # From Dog class
25

મેમરી ટ્રીક

"Encapsulation Hides Internal Details"

પ્રશ્ન 2(a) [3 ગુણ]

Simple Queue અને Circular Queue વચ્ચેનો તફાવત આપો.

જવાબ

કોષ્ટક 5. Simple vs Circular Queue

લક્ષણ	Simple Queue	Circular Queue
સ્ટ્રક્ચર	રેખીય ગોઠવણી	વર્તુળકાર ગોઠવણી
મેમરી ઉપયોગ	બગાડજનક (ખાલી જગ્યાઓ)	કાર્યક્ષમ (જગ્યા પુનઃઉપયોગ)
Rear Pointer	રેખીય રીતે આગળ વધે છે	ફરીથી આગળ વને છે
Front Pointer	રેખીય રીતે આગળ વધે છે	ફરીથી આગળ વને છે
જગ્યા ઉપયોગ	નબળો	ઉત્તમ

મુખ્ય તફાવતો:

- **Simple Queue:** Front અને rear ફક્ત દિશામાં જાય છે
- **Circular Queue:** Rear ફરીથી front સ્થાને જોડાય છે
- **કાર્યક્ષમતા:** Circular queue મેમરી વેરટેજ ટાને છે

મેમરી ટ્રીક

"Circular Queues Complete the Circle"

પ્રશ્ન 2(b) [4 ગુણ]

પાયથોનમાં પોલીમોર્ફિઝમ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

Polymorphism એટલે "અનેક સ્વરૂપો" - સમાન method નામ અલગ અલગ કલાસમાં અલગ રીતે વર્તે છે.

પોલીમોર્ફિઝમના પ્રકારો:

કોષ્ટક 6. Polymorphism Types

પ્રકાર	વર્ણન	અમલીકરણ
Method Overriding	ચાઈલ્ડ કલાસ પેરેન્ટ method ફરીથી વ્યાખ્યાપિત કરે છે	Inheritance
Duck Typing	અલગ કલાસમાં સમાન method	Interface સમાનતા
Operator Overloading	સમાન ઓપરેટર અલગ વર્તન	Magic methods

Listing 5. Polymorphism Example

```
1 class Animal:  
2     def make_sound(self):
```

```

3     pass
4
5 class Dog(Animal):
6     def make_sound(self):
7         return "Woof!"
8
9 class Cat(Animal):
10    def make_sound(self):
11        return "Meow!"
12
13 # Polymorphic behavior
14 animals = [Dog(), Cat()]
15 for animal in animals:
16     print(animal.make_sound())
17

```

મેમરી ટ્રીક

"Polymorphism Provides Multiple Personalities"

પ્રશ્ન 2(c) [7 ગુણ]

વ્યાખ્યા આપો. a). Infix b). Postfix સ્ટેકનો ઉપયોગ કરીને આપેલ Infix expression ને Postfix expression માં ફેરવો.
 $A+(B^*C/D)$

જવાબ

વ્યાખ્યાઓ:

કોષ્ટક 7. Expression Types

Expression પ્રકાર	વર્ણન	ઉદાહરણ
Infix	અઓપ્રેટર ઓપરેન્ડ્સ વર્ચે	$A + B$
Postfix	અઓપ્રેટર ઓપરેન્ડ્સ પછી	$A B +$

રૂપાંતરણ એલોરિધમ:

1. Infix expression ને ડાબ્યેથી જમણો સ્કેન કરો.
 2. જો operand છે, આઉટપુટમાં ઉમેરો.
 3. જો operator છે, સ્ટેક ટોપ સાથે precedence સરખાવો.
 4. વધુ precedence \rightarrow સ્ટેકમાં push કરો.
 5. ઓછી/સમાન precedence \rightarrow pop કરીને આઉટપુટમાં ઉમેરો.
- પગલાં પ્રમાણે રૂપાંતરણ: $A+(B^*C/D)$

કોષ્ટક 8. Infix to Postfix Trace

પગલું	સિમ્બલ	સ્ટેક	આઉટપુટ
1	A	[]	A
2	+	[+]	A
3	([+, ()]	A
4	B	[+, ()]	AB
5	*	[+, (, *)]	AB
6	C	[+, (, *)]	ABC
7	/	[+, (, /)]	ABC*
8	D	[+, (, /)]	ABC*D
9)	[+]	ABC*D/
10	અંત	[]	ABC*D/+

અંતિમ જવાબ: ABC*D/+

મેમરી ટ્રીક

"Stack Stores Operators Strategically"

પ્રશ્ન 2(a) અથવા [3 ગુણ]

Queue ના ગેરકૃયદા સમજાવો.

જવાબ

કોષ્ટક 9. Queue Disadvantages

ગેરકૃયદા	વર્ણન	અસર
મેમરી વેસ્ટેજ	ખાલી જગ્યાઓ પુનઃઉપયોગ નથી	નબળો જગ્યા ઉપયોગ
નિયત કદ	મર્યાદિત ક્ષમતા	Overflow સમસ્યાઓ
રેન્ડમ એક્સેસ નથી	ફક્ત front/rear એક્સેસ	મર્યાદિત લવરીક્તા

મુખ્ય સમસ્યાઓ:

- રેખીય Queue: આગળની જગ્યાઓ અનુપરોગી બને છે
- Insertion/Deletion: ફક્ત ચોક્કસ છેઢાઓથી
- શોધ ઓપરેશન્સ: શોધવા માટે કાર્યક્ષમ નથી

મેમરી ટ્રીક

"Queues Quietly Queue with Quirks"

પ્રશ્ન 2(b) અથવા [4 ગુણ]

પાયથોનમાં Abstract class ની વ્યાખ્યા આપો? પાયથોનમાં abstract method નું declaration સમજાવો?

જવાબ

Abstract Class: એક કલાસ જેનું instantiation કરી શકતું નથી અને જેમાં એક અથવા વધુ abstract methods હોય છે જે સબકલાસીનું દ્વારા અમલ કરવા જોઈએ.

Abstract Method Declaration:

કોડ 10. Abstract Methods

ઘટક	હેતુ	સિન્ટેક્સ
ABC Module	Abstract base class પ્રદાન કરે છે	from abc import ABC
@abstractmethod	Abstract methods માટે decorator	@abstractmethod
અમલીકરણ	સબકલાસમાં ફરજિયાત override	આવશ્યક

Listing 6. Abstract Class Example

```

1 from abc import ABC, abstractmethod
2
3 class Shape(ABC):
4     @abstractmethod
5         def area(self):
6             pass
7
8     @abstractmethod
9         def perimeter(self):
10            pass
11
12 class Rectangle(Shape):
13     def __init__(self, length, width):
14         self.length = length
15         self.width = width
16
17     def area(self):
18         return self.length * self.width
19
20     def perimeter(self):
21         return 2 * (self.length + self.width)
22

```

મેમરી ટ્રીક

"Abstract classes Are Blueprints Only"

પ્રશ્ન 2(c) અથવા [7 ગુણ]

Infix to postfix માટેનો અલગોરિધમ લખો. નીચેની પોસ્ટફિક્સ એક્સપ્રેશન મૂલ્યાંકન કરો. 5 6 2 + * 12 4 / -

જવાબ

Infix to Postfix અલગોરિધમ:

- ખાલી સ્ટેક અને આઉટપુટ સિંક્રેશન પ્રારંભ કરો.
- ડાયેથી જમણે infix expression સ્કેન કરો.
- જો operand છે \rightarrow આઉટપુટમાં ઉમેરો.
- જો '(' છે \rightarrow સ્ટેકમાં push કરો.
- જો ')' છે \rightarrow '(' સુધી pop કરો.
- જો operator છે \rightarrow વધુ/સમાન precedence operators pop કરો.
- વર્તમાન operator સ્ટેકમાં push કરો.
- બાકીના operators pop કરો.

Postfix મૂલ્યાંકન: 5 6 2 + * 12 4 / -

કોષ્ટક 11. Postfix Evaluation Trace

પગલું	ટોકન	સ્ટેક	ઓપરેશન
1	5	[5]	Operand push કરો
2	6	[5, 6]	Operand push કરો
3	2	[5, 6, 2]	Operand push કરો
4	+	[5, 8]	Pop 2, 6 → 6 + 2 = 8
5	*	[40]	Pop 8, 5 → 5 * 8 = 40
6	12	[40, 12]	Operand push કરો
7	4	[40, 12, 4]	Operand push કરો
8	/	[40, 3]	Pop 4, 12 → 12/4 = 3
9	-	[37]	Pop 3, 40 → 40 – 3 = 37

અંતિમ પરિણામ: 37

મેમરી ટ્રીક

"Postfix Processing Pops Pairs Precisely"

પ્રશ્ન 3(a) [3 ગુણ]

સિંગલ લિંક લિસ્ટમાં નોડને traverse કરવા માટે અભ્યોરિધમ લખો.

જવાબ

Traversal અભ્યોરિધમ:

Listing 7. Linked List Traversal

```

1 def traverse_linked_list(head):
2     current = head
3     while current is not None:
4         print(current.data)
5         current = current.next
6

```

અભ્યોરિધમ પગલાં:

1. Head નોડથી શરૂ કરો.
2. ચકાસો કે current \neq NULL.
3. વર્તમાન નોડ પ્રોસેસ કરો.
4. આગલા નોડ પર જાઓ.
5. અંત સુધી પુનરાવર્તન કરો.

મેમરી ટ્રીક

"Traverse Through Till The Tail"

પ્રશ્ન 3(b) [4 ગુણ]

લિસ્ટનો ઉપયોગ કરીને Queueના Dequeue ઓપરેશન માટેનો અભ્યોરિધમ લખો.

જવાબ

Dequeue અલોરિધમ:

Listing 8. Dequeue Operation

```

1 def dequeue(queue):
2     if len(queue) == 0:
3         print("Queue is empty")
4         return None
5     else:
6         element = queue.pop(0)
7         return element
8

```

અલોરિધમ પગલાં:

1. ખાલી ચકાસો: જો queue ખાલી છે.
2. Underflow હેન્ડલ કરો: એરર મેસેજ દર્શાવો.
3. એલિમેન્ટ દૂર કરો: આગળનું એલિમેન્ટ ડિલીટ કરો.
4. એલિમેન્ટ પરત કરો: દૂર કરેલી વેચ્યુ પરત કરો.
5. સ્ટ્રોકચર અપડેટ કરો: Queue pointers એડજસ્ટ કરો.

Time Complexity: $O(n)$ લિસ્ટ shifting ને કારણે

મેમરી ટ્રીક

"Dequeue Deletes from Front Door"

પ્રશ્ન 3(c) [7 ગુણ]

Double linked list ની વ્યાખ્યા આપો. લિંક લિસ્ટના મુખ્ય ઓપરેશનની નોંધણી કરો. Single Linked list મા શરૂઆતમાં નોડ દાખલ કરવા માટેનો અલોરિધમ લખો.

જવાબ

Double Linked List: એક રેખીય ડેટા સ્ટ્રોકચર જ્યાં દરેક નોડમાં ડેટા અને બે pointers હોય છે - એક આગલા નોડ તરફ અને બીજો પાછલા નોડ તરફ.

લિંક લિસ્ટના મુખ્ય ઓપરેશન્સ:

કોષ્ટક 12. Linked List Operations

ઓપરેશન	વર્ણન	Time Complexity
Insertion	નવો નોડ ઉમેરો	$O(1)$ શરૂઆતમાં
Deletion	નોડ દૂર કરો	$O(1)$ જો નોડ ખબર છે
Traversal	બધા નોડ્સની મુલાકાત લો	$O(n)$
Search	ચોક્કસ નોડ શોધો	$O(n)$
Update	નોડ ડેટા બદલો	$O(1)$ જો નોડ ખબર છે

શરૂઆતમાં Insert અલોરિધમ:

Listing 9. Insert at Beginning

```

1 class Node:
2     def __init__(self, data):
3         self.data = data
4         self.next = None
5
6     def insert_at_beginning(head, data):
7         new_node = Node(data)

```

```

8     new_node.next = head
9     head = new_node
10    return head
11

```

અણોરિધમ પગલાં:

1. આપેલ ડેટા સાથે નવો નોડ બનાવો.
2. નવા નોડનો next વર્તમાન head પર સેટ કરો.
3. Head ને નવા નોડ તરફ અપડેટ કરો.
4. નવો head પરત કરો.

મેમરી ટ્રીક

"Insert at Beginning Builds Better Lists"

પ્રશ્ન 3(a) અથવા [3 ગુણ]

Single Linked List ની એપ્લિકેશન સમજાવો.

જવાબ**Single Linked List એપ્લિકેશન્સ:****કોષ્ટક 13. Applications**

એપ્લિકેશન	ઉપયોગ કેસ	ફાયદો
Dynamic Memory	વેરિયેબલ સાઇઝ ડેટા	મેમરી કાર્યક્ષમ
Stack Implementation	LIFO ઓપરેશન્સ	સરળ push/pop
Queue Implementation	FIFO ઓપરેશન્સ	Dynamic sizing
Music Playlist	સિક્વેન્શિયલ પ્લેબેક	સરળ નેવિગેશન
Browser History	પેજ નેવિગેશન	ફોરવર્ડ traversal
Polynomial Representation	ગાણિતિક ઓપરેશન્સ	Coefficient સ્ટોરેજ

મુખ્ય ફાયદાઓ:

- **Dynamic Size:** રનટાઇમ દરમિયાન વધે/ઘટે છે
- **મેમરી કાર્યક્ષમતા:** જરૂર પ્રમાણે allocate કરે છે
- **Insertion/Deletion:** કોઈપણ સ્થાને કાર્યક્ષમ

મેમરી ટ્રીક

"Linked Lists Link Many Applications"

પ્રશ્ન 3(b) અથવા [4 ગુણ]

લિસ્ટનો ઉપયોગ કરીને સ્ટેકના PUSH ઓપરેશન માટે અણોરિધમ લખો.

જવાબ**PUSH અણોરિધમ:****Listing 10. Stack Push**

```

1 def push(stack, element):

```

```

2   stack.append(element)
3   print(f"Pushed {element} to stack")
4

```

અલોરિધમ પગલાં:

- ક્ષમતા ચકાસો: સ્ટેક ભારયો નથી તે ચકાસો (fixed size માટે).
- એલિમેન્ટ ઉમેરો: લિસ્ટના અંતે append કરો.
- ટોપ અપડેટ કરો: ટોપ છેલ્લા એલિમેન્ટ તરફ પોઇન્ટ કરે છે.
- ઓપરેશન કન્ફર્મ કરો: સહજતાનો મેસેજ દર્શાવો.

Time Complexity: O(1)**મેમરી ટ્રીક****"PUSH Puts on Stack Summit"**

પ્રશ્ન 3(c) અથવા [7 ગુણ]

Linked list ના ફાયદા સમજાવો. Single linked list માંથી last નોડ કાઢી નાખવા માટે અલોરિધમ લખો.

જવાબ

Linked List ફાયદાઓ:**કોષ્ટક 14. Advantages**

ફાયદો	વર્ણન	લાભ
Dynamic Size	નટાઇમે સાઇઝ બદલાય છે	મેમરી લવચીક
મેમરી કાર્યક્ષમ	જરૂર પ્રમાણો allocate કરે છે	કોઈ વેરટેજ નથી
સરળ Insertion	ગમે ત્યાં કાર્યક્ષમ રીતે ઉમેરો	O(1) ઓપરેશન
સરળ Deletion	કાર્યક્ષમ રીતે દૂર કરો	O(1) ઓપરેશન
મેમરી Shift નથી	એલિમેન્ટ્સ ખસતા નથી	જડપી ઓપરેશન્સ

છેલ્લો નોડ ડિલીટ કરવાનો અલોરિધમ:**Listing 11. Delete Last Node**

```

1 def delete_last_node(head):
2     # Empty list
3     if head is None:
4         return None
5
6     # Single node
7     if head.next is None:
8         return None
9
10    # Multiple nodes
11    current = head
12    while current.next.next is not None:
13        current = current.next
14
15    current.next = None
16    return head
17

```

મેમરી ટ્રીક

"Linked Lists Lead to Logical Advantages"

પ્રશ્ન 4(a) [3 ગુણ]

બધલ સોર્ટમાટેના અભ્યારિધમ લખો.

જવાબ

Bubble Sort અભ્યારિધમ:

Listing 12. Bubble Sort

```

1 def bubble_sort(arr):
2     n = len(arr)
3     for i in range(n):
4         for j in range(0, n-i-1):
5             if arr[j] > arr[j+1]:
6                 arr[j], arr[j+1] = arr[j+1], arr[j]
7     return arr
8

```

Time Complexity: $O(n^2)$

મેમરી ટ્રીક

"Bubbles Rise to Surface Slowly"

પ્રશ્ન 4(b) [4 ગુણ]

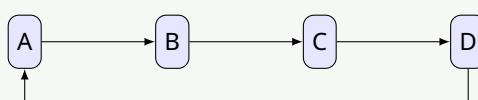
Circular linked list ને તેના ફાયદાઓ સાથે સમજાવો.

જવાબ

Circular Linked List: એક લિંક લિસ્ટ જ્યાં છેલ્લો નોડ પ્રથમ નોડ તરફ પોઇન્ટ કરે છે, વર્તુળાકાર રસ્ત્કરચર બનાવે છે.

ફાયદાઓ:

- મેમરી કાર્યક્રમ: કોઈ NULL pointers નથી
- વર્તુળાકાર Traversal: સતત લૂપ કરી શકાય છે
- Queue Implementation: કાર્યક્રમ enqueue/dequeue
- Round Robin Scheduling: CPU time sharing

આકૃતિ 1. Circular Linked List

મેમરી ટ્રીક

"Circular Lists Create Continuous Connections"

પ્રશ્ન 4(c) [7 ગુણ]

યોગ્ય ઉદાહરણ સાથે મર્જ સોર્ટ સમજાવો.

જવાબ

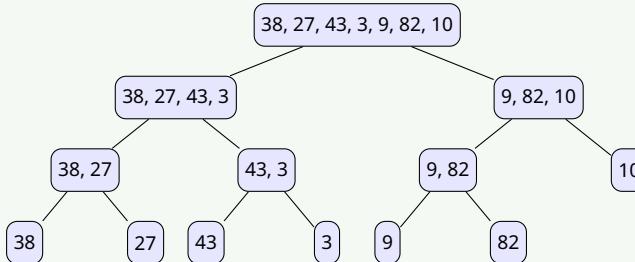
Merge Sort એક divide-and-conquer અલ્ગોરિધમ જે array ને ભાગોમાં વહેંચે છે, તેમને અલગ અલગ સોર્ટ કરે છે, અને પછી લેગા કરે છે.

અલ્ગોરિધમ તબક્કાઓ:

કોષ્ટક 15. Merge Sort Phases

તબક્કો	કિયા	વાર્ણન
Divide	Array વહેંચો	બે ભાગોમાં વહેંચો
Conquer	Subarrays સોર્ટ કરો	ભાગોને recursively સોર્ટ કરો
Combine	પરિણામો મર્જ કરો	સોર્ટેડ ભાગો મર્જ કરો

ઉદાહરણ: [38, 27, 43, 3, 9, 82, 10]

આકૃતિ 2. Merge Sort Division

મર્જ પરિણામ: [3, 9, 10, 27, 38, 43, 82]

Time Complexity: O(n log n)

મેમરી ટ્રીક

"Merge Sort Methodically Merges Segments"

પ્રશ્ન 4(a) અથવા [3 ગુણ]

Selection sort માટેના અલ્ગોરિધમ લખો.

જવાબ

Selection Sort અલ્ગોરિધમ:

Listing 13. Selection Sort

```

1 def selection_sort(arr):
2     n = len(arr)
3     for i in range(n):
4         min_idx = i
5         for j in range(i+1, n):
6             if arr[j] < arr[min_idx]:
7                 min_idx = j
8         arr[i], arr[min_idx] = arr[min_idx], arr[i]
9     return arr
10
  
```

Time Complexity: $O(n^2)$

મેમરી ટ્રીક

"Selection Sort Selects Smallest Successfully"

પ્રશ્ન 4(b) અથવા [4 ગુણ]

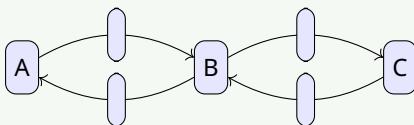
Double linked list ને તેના ફાયદાઓ સાથે સમજાવો.

જવાબ

Double Linked List: એક લિંક લિસ્ટ જ્યાં દરેક નોડમાં ડેટા અને બે pointers હોય છે - next અને previous.

ફાયદાઓ:

- બાયડાયરેક્શનલ Traversal: આગળ અને પાછળ બંને દિશામાં ચાલી શકાય છે
- સરળ Deletion: પાછળો નોડ જાણ્યા વગર ડિલીટ કરી શકાય છે
- કાર્યક્રમ Insertion: કોઈપણ સ્થાને સરળતાથી insert કરી શકાય છે

આકૃતિ 3. Double Linked List

મેમરી ટ્રીક

"Double Links provide Dual Direction"

પ્રશ્ન 4(c) અથવા [7 ગુણ]

Insertion સોર્ટ સમજાવો. Insertion સોર્ટનો ઉપયોગ કરીને નીચેના નંબરોનો ટ્રેસ આપો: 25, 15, 30, 9, 99, 20, 26

જવાબ

Insertion Sort: એક સમયે એક એલિમેન્ટ દ્વારા સોર્ટેડ array બનાવે છે દરેક એલિમેન્ટને તેની ચોગ્ય પોઝિશનમાં insert કરીને.

ટ્રેસ મૂલ્યાંકન:

કોષ્ટક 16. Insertion Sort Trace

પાસ	વર્તમાન	Array સ્થિતિ	કિયા
પ્રારંભિક	-	[25, 15, 30, 9, 99, 20, 26]	શરૂ
1	15	[15, 25, 30, 9, 99, 20, 26]	Insert 15
2	30	[15, 25, 30, 9, 99, 20, 26]	No change
3	9	[9, 15, 25, 30, 99, 20, 26]	Insert 9
4	99	[9, 15, 25, 30, 99, 20, 26]	No change
5	20	[9, 15, 20, 25, 30, 99, 26]	Insert 20
6	26	[9, 15, 20, 25, 30, 99]	Insert 26

અંતિમ સોર્ટેડ Array: [9, 15, 20, 25, 26, 30, 99]

મેમરી ટ્રીક

"Insertion Inserts Into Increasing Order"

પ્રશ્ન 5(a) [3 ગુણ]

બાઈનરી ટ્રીની એપ્લિકેશન સમજાવો.

જવાબ

Binary Tree એપ્લિકેશન્સ:

કોષ્ટક 17. Applications

એપ્લિકેશન	ઉપયોગ કેસ	ફાયદો
Expression Trees	ગાણિતિક expressions	સરળ evaluation
Binary Search Trees	Searching/Sorting	$O(\log n)$ operations
Heap Trees	Priority queues	કાર્યક્ષમ min/max
File Systems	Directory structure	હાયરાર્કિકલ ઓર્ગેનાઇઝેશન

મેમરી ટ્રીક

"Binary Trees Branch into Many Applications"

પ્રશ્ન 5(b) [4 ગુણ]

લિસ્ટનો ઉપયોગ કરીને Binary search માટેનો અભ્યોરિધમ લખો.

જવાબ

Binary Search અભ્યોરિધમ:

Listing 14. Binary Search

```

1 def binary_search(arr, target):
2     left, right = 0, len(arr) - 1
3
4     while left <= right:
5         mid = (left + right) // 2
6
7         if arr[mid] == target:
8             return mid
9         elif arr[mid] < target:
10            left = mid + 1
11        else:
12            right = mid - 1
13
14    return -1
15

```

પૂર્વશરૂત: Array સોર્ટડ હોવું જોઈએ. Time Complexity: $O(\log n)$

મેમરી ટ્રીક

"Binary Search Bisects to Find Faster"

પ્રશ્ન 5(c) [7 ગુણ]

Tree ની વ્યાખ્યા આપો. Tree ની ચારી બનાવો. પાયથોનનો ઉપયોગ કરીને બાર્ધિનતી સર્ચ ટ્રીમાં નોડ દાખલ કરવા માટે અલ્ગોરિધમ લખો.

જવાબ

Tree: એક હાયરાર્કિકલ ડેટા સ્ટ્રક્ચર જેમાં edges દ્વારા જોડાયેલા nodes હોય છે, એક root node સાથે અને કોઈ cycles ન હોય.

Tree ના પ્રકારો:

- **Binary Tree:** નોડ દીક વધુમાં વધુ 2 બાળકો.
- **Binary Search Tree:** કમિત binary tree ($\text{દાયુ} < \text{Root} < \text{જમણુ}$).
- **Complete Binary Tree:** છેલ્લા સિવાય બધા લેવલ ભરેલા.
- **Full Binary Tree:** બધા nodes ને 0 અથવા 2 બાળકો.
- **AVL Tree:** સ્વ-સંતુલિત BST.

BST Insertion અલ્ગોરિધમ:

Listing 15. BST Insertion

```

1 class TreeNode:
2     def __init__(self, data):
3         self.data = data
4         self.left = None
5         self.right = None
6
7     def insert_bst(self, data):
8         if self.data is None:
9             return TreeNode(data)
10
11        if data < self.data:
12            self.left = insert_bst(self.left, data)
13        elif data > self.data:
14            self.right = insert_bst(self.right, data)
15
16    return self
17

```

મેમરી ટ્રીક

"Trees Grow with Structured Organization"

પ્રશ્ન 5(a) અથવા [3 ગુણ]

ટ્રીના ઇન-ઓર્ડર ટ્રાવર્સલનો અલ્ગોરિધમ લખો.

જવાબ

In-order Traversal અલ્ગોરિધમ:

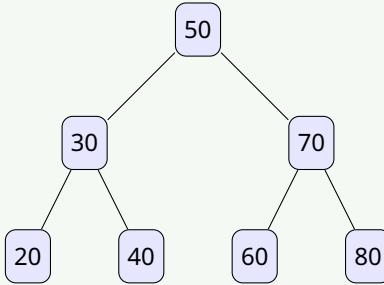
Listing 16. In-order Traversal

```

1 def inorder_traversal(root):
2     if root is not None:
3         inorder_traversal(root.left) # Left
4         print(root.data)          # Root
5         inorder_traversal(root.right) # Right
6

```

Traversal ક્રમ: દાબું → Root → જમણું

આકૃતિ 4. Example Tree

In-order: 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80

મેમરી ટ્રીક

"In-order: Left, Root, Right"

પ્રશ્ન 5(b) અથવા [4 ગુણ]

Search ની વ્યાખ્યા આપો? લિસ્ટનો ઉપયોગ કરીને Linear search માટેનો અલોરિધમ લખો.

જવાબ

Search: ડેટા સ્ટ્રક્ચરમાં ચોક્કસ એલિમેન્ટ શોધવાની અથવા એલિમેન્ટ અસ્થિત્વમાં છે કે નહીં તે ચકાસવાની પ્રક્રિયા.
Linear Search અલોરિધમ:

Listing 17. Linear Search

```

1 def linear_search(arr, target):
2     for i in range(len(arr)):
3         if arr[i] == target:
4             return i # Return index if found
5     return -1 # Return -1 if not found
6

```

Time Complexity: O(n)

મેમરી ટ્રીક

"Linear Search Looks through Lists Linearly"

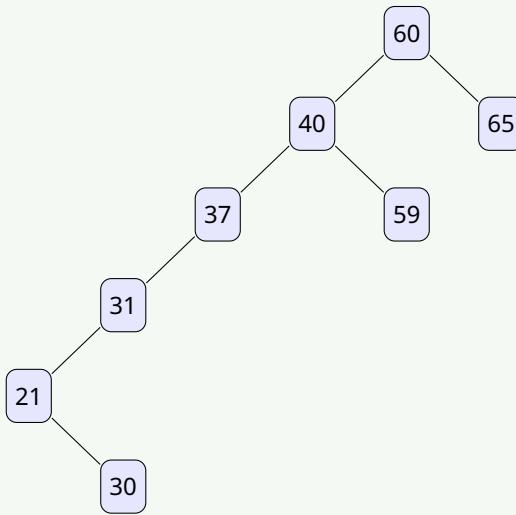
પ્રશ્ન 5(c) અથવા [7 ગુણ]

વ્યાખ્યા આપો: a) પાઠ b). લીફ નોડ. નીચે આપેલ માહિતી ઉપરથી binary search tree બનાવો. 60, 40, 37, 31, 59, 21, 65, 30

જવાબ

વ્યાખ્યાઓ:

- **Path:** એક નોડથી બીજા નોડ સુધીના nodes ની શ્રેણી.
 - **Leaf Node:** કોઈ બાળકો ન હોય તેવો નોડ (કોઈ ડાંબુ કે જમણું બાળક નથી).
- BST બનાવ્ટ માટે: 60, 40, 37, 31, 59, 21, 65, 30

આકૃતિ 5. Final Binary Search Tree

Leaf Nodes: 30, 59, 65

મેમરી ટ્રીક

"BST Building follows Binary Search Tree rules"